LAUSUNTO 22.11.2018
Tunniste:
HE 62/2018
LA 35/2018

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Lausunto HE 62/2018 laista julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämisestä sekä lakialoitteesta LA 35/2018 laiksi työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksessä HE 62/2018 lakia muutettaisiin siten, että myös palveluntuottajat voisivat hoitaa työnhakijan palveluprosessiin liittyviä tehtäviä.

Lailla tavoitellaan suurempaa palvelujen vaikuttavuutta sekä asiakaslähtöisyyden lisäämistä. Tämä tapahtuisi kehittämällä yksilöllisiä ja erilaisten työnhakijaryhmien tarpeisiin paremmin vastaavia palvelukokonaisuuksia yksityisiä palveluntuottajia ja markkinoita hyödyntäen. Tällä lakimuutoksella annettaisiin mahdollisuus kehittää ja toteuttaa uudenlaisia yhteistyön malleja sekä järjestämisen ja tuottamisen tapaa ennen varsinaista kasvupalvelu-uudistusta.

Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry (jäljempänä Kaspa) pitää esityksen **tavoitteita kannatettavina**. On erittäin toivottavaa, että kokeilut mahdollistava laki saataisiin voimaan **hyvissä ajoin** ennen varsinaista kasvupalvelu-uudistusta ja maakuntauudistusta. Pilotteja kehitetään parhaillaan kaikissa maakunnissa ja tästä kehittämistyöstä nousseet kokemukset myös osoittavat, että maakunnissa **löytyy tilaa ja tarvetta** uudenlaisille palveluille ja toimintojen kehittämiselle.

Piloteissa on uudenlainen mahdollisuus kokeilla erilaisia palvelumalleja, yhteistyön muotoja ja palkkiomalleja. Nämä kokemukset ovat tärkeitä, koska kansainväliset vertailut palveluiden tuottamisen ja järjestämisen erilaisista tavoista suhteessa Suomeen ovat olosuhteiden erilaisuuden vuoksi suoraan vaikeita. Tarvitsemme lisää **omaa laajempaa kansallista kokemustietoa**. Uudistukset työllisyyden tehokkaammaksi hoitamiseksi ovat aivan välttämättömiä koko Suomen talouden kestävyydelle. Tämä vaatii palveluiden toteuttamista jollain uudella tavalla.

Aidot markkinat luovat aina kannusteita tehdä yhä parempia tuloksia. Parempien tulosten saavuttamiseksi tarvitaan myös uudenlaista tekemistä. Koska kyseessä on kustannusneutraali uudistus, on nettokustannusvaikutuksen nostaminen positiiviseksi koko yhteiskunnan etu. Nyt myös uusimman Kasvupalveluiden tuottajia analysoineen

laajan raportin mukaan kilpaillut kasvupalvelumarkkinat ovat mahdolliset kaikkialla Suomessa. Kaspa haluaa tässä kohdin tähdentää, että työllisyyden hoitamisen rahoitusosuus tulisi kuitenkin kaikessa lainsäädännössä turvata siten, että panostus ei vaarantuisi millään hallinnon tasolla. **Hankintaosaamiseen** tulee myös tässä kohdin panostaa. Palvelujen tuottamiseksi uudella tavoin, tulee olla aidosti toivottuja uudistuksia ja vaikutuksia mahdollistavaa myös järjestäjän taholta.

Laki antaa mahdollisuuden kokonaisvaltaisten palvelupolkujen rakentamiseksi. Palveluprosessien kokonaisvastuun tuottaminen tarkoittaa myös palveluntarpeen arvioita. Kaspa pitää tärkeänä, että kasvupalveluissa **ei synny markkinoita vääristäviä rakenteita**, jotka pahimmillaan syövät uudistuksesta saatua kokonaisvaikuttavuutta. Tämä tarkoittaa, että palveluntarpeenarvion siirtämisessä yksityisille palveluntuottajille **tulee vielä tarkentaa**. Tässä kohdin voisi toisaalta hyödyntää esim. muista palveluntuottajista riippumattomia arviointiin erikoistuvia organisaatioita. Palveluntarpeen arvio on kuitenkin kriittisessä asemassa ja on selvä, että siihen tulee resurssoida ja panostaa yhä enemmän asiakasprosessien sujuvuuden parantamiseksi.

Kaspa haluaa tässä kohdin vielä korostaa, että erilaisia palveluntuottajia hyödynnetään paljon jo nyt, ja palveluntuottajilla on myös valmiudet monipuolistaa palveluitaan erilaisiin tarpeisiin: **Haluamme palvelulla kaikkia asiakasryhmiä**. Nyt suunnitelluissa piloteissa ovat suurimpana yksittäisenä kohderyhmänä eri tavoin heikossa työmarkkina-asemassa olevat asiakkaat. Laskutavasta riippuen 25:stä pilotista 10-12 toteutetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevien kohderyhmässä. Niinpä palveluntuottajat ovat olleet aktiivisesti mukana **kaikkien asiakasryhmien** pilottien suunnittelussa ja yhteiskehittämisessä yhtä lailla.

Lakialoitteessa LA 35/2018 ehdotetaan muutettavaksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta annetun lain voimaantuloa koskevaa 27 §:ää siten, että lain voimassaoloa jatketaan vuoden 2020 loppuun asti.

Kuntien oma intressi työllisyydenhoidossa ei ole muuttumassa mihinkään ja kuntien osallisuutta myös **tarvitaan** työllisyydenhoidon kentässä. Lakialoitteessa toivotaan näiden kokeilujen jatkoa, koska niissä on onnistuttu nostamaan aktiivisuuden astetta. On myös tuotu huoli vaikeasti työllistyvien jääminen palveluitta.

Toistaiseksi arviot meneillään olevista kuntakokeilusta on ilmoitettu julkaistavasi helmikuussa 2019, joten tätä lausuntoa tehdessä niitä ei ole käytettävissä. Toisaalta aktiivisen työvoimapolitiikan keinovalikoima on laaja, ja erilaisten palveluiden vaikuttavuus työllisyyden hoidossa ja työllistymisessä vaihtelee. Eikä työvoimapolitiikan vaikuttavuutta tulisikaan aina tulkita vain tehokkuudeksi tai tehottomuudeksi vaan pikemminkin työllisyysmahdollisuuksien eriytymiseksi. Näin ollen vaikuttavuuksien vertailu ei aina ole niin hedelmällistä, koska niissä ei huomioida yksilöllisiä vaikutuksia eikä yleisiä hyvinvointivaikutuksia. Kunnilla on siten **oma**

tärkeä tehtävänsä ja osaamisalueensa työllisyyden moninaisessa hoidossa, emmekä me Kaspassa näe kuntien työllisyydenhoitoa ristiriidassa suhteessa maakuntien panostuksiin.

On hyvä, että niin kunnissa, ministeriössä, maan poliittisessa johdossa kuin maakunnissakin on yhteinen näkemys siitä, että **palveluja tulee nyt jollain tapaa uudistaa.** Uudistaminen on välttämätöntä kohtaannon parantamiseksi, pitkäaikaistyöttömyyden nujertamiseksi, työllisyysasteen nostamiseksi, osatyökykyisten työllistämiseksi, palveluntarpeiden täsmällisemmäksi tunnistamiseksi, työllistymisen nopeuttamiseksi, ehkäisemään työvoimapulaa sekä monesta muusta syystä, jotka osittain johtuvat myös työmarkkinoiden muuttumisesta.

Kaspan palveluntuottajilla, kunnilla ja maakunnilla on **kaikilla yhteinen tavoite** saada aikaan asiakkaan tarpeita vastaavia palveluita ja hoitaa työllisyyttä yhä paremmin. On toivottavaa, että tämä siirtyminen kasvupalvelupilotteihin ja edelleen kasvupalveluihin ei aiheuttaisi vastakkainasettelua eri toimijoiden välillä, vaan viivästyksistä johtuva pitkittynyt nivelvaihe pystyttäisiin viemään läpi **hyvässä hengessä.**

Koska näemme, että työmarkkinoilla on monen suuntaisia ja myös uusiakin ratkaisemattomia ongelmia, niin on tärkeää edistää edelleen palvelurakenteen monipuolistumista ja uusien palvelukokonaisuuksien syntymistä. Näissä voidaan hyödyntää monipuolisesti eri toimijoiden **vahvuuksia** ja **kokemuksia** sekä **uudenluomisen tilaa ja uudenlaista yhteistyötä**.

Kunnioittaen,

Kristiina Paavola
Toimitusjohtaja
Suomen Kasvupalveluiden tuottajat ry
kristiina.paavola@kaspa.fi
045 650 6936